

MOZAIK
KERETTANTERVRENDSZER
AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA
NAT 2003

ÉNEK-ZENE – TÁNC – DRÁMA
5-8. évfolyam

Készítette:
Király Katalin

A kerettantervrendszert szerkesztette és megjelentette:
MOZAIK KIADÓ – SZEGED, 2004

TARTALOM

A tantárgyak elnevezése	3
A művészetek műveltségi területeiből	4
MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG	5
Bevezetés	5
I. A magyar népzene	5
II. Elmúlt századok magyar zenéje	5
III. Egyetemes zenetörténet	6
IV. Tiszta, kifejező éneklés	6
V. Elméleti ismeretek	6
VI. Zenehallgatás, műismertetés	6
Az értékelés elvei és eszközei	7
ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG 5. OSZTÁLY	8
Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok	8
I. A magyar népzene	8
II. Elméleti ismeretek	9
III. Zenetörténeti korok, ismeretek	10
ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG 6. OSZTÁLY	11
Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok	11
I. A magyar népzene	11
II. Magyar történeti énekek	12
III. Elméleti ismeretek	13
IV. Zenetörténeti ismeretek	13
ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG 7. OSZTÁLY	15
Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok	15
I. A magyar népzene	15
II. Elméleti ismeretek	16
III. A romantika kora	16
ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG 8. OSZTÁLY	18
Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok	18
I. Magyar és más népek népzeneje	18
II. Elméleti ismeretek	19
III. A XX. század zenéje	19
IV. Év végi összefoglalás	20
A IV. egységet záró és a 8. évfolyamot befejező kimeneti követelmények	21
KERETTANTERV JAVASLAT A TÁNC TANÍTÁSÁHOZ TÁNCOLÓ TIM (5. ÉVFOLYAM)	22
Bevezetés	22
Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok	24
I. A tánc szerepe az emberi életben	24
II. Népszokások, hagyományok játéka	24
IV. A XX. század tánc- és mozgásművészete	25
A táncoló TIM-órákon alkalmazott módszerek és eszközök	26
KERETTANTERV JAVASLAT A DRÁMA TANÍTÁSÁHOZ DRÁMAJÁTÉK (6. ÉVFOLYAM) ..	27
Bevezetés	27
Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok	28
I. Készségfejlesztő és közösségformáló gyakorlatok	28
II. Életjátékok: Drámatechnikák, színházi formanyelv	29
III. Néphagyományok, szokások játéka	29
IV. A bábjáték	30
A drámajáték órákon használt módszerek és eszközök	31

„Az emberek mindennap legalább egy kis dalt kellene énekelnie,
egy remek költeményt olvasnia, egy pompás festményt szemlélnie,
s néhány motívumot lejténie...”

(Johann Wolfgang Goethe)

A tantárgyak elnevezése

I. Ének-Zene: Az elnevezés több évtizedes múltra vezethető vissza: Jelentése magába foglalja a tantárgy tartalmát: vokális és instrumentális zene együttese, amely elméleti tudást is követel, befogadó és kreatív alkotást egyaránt feltételez.

A tananyag gerincét a magyar nép zenéjének megismerése képezi (népzene, nemzeti opera stb.), azonban, az általános műveltség, az európai azonosságtudat kialakítása érdekében a nemzeti mellett más népek és földrészek kultúrájának megismertetése is fő cél, amellyel a világra irányuló nyitottságot biztosíthatjuk.

Ezért szerencsés lenne 5–8. évfolyamon egy, a fogalomkörből (ének-zene) előremutató alcímet adni:

MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG

II. Tánc: Találhatóbb elnevezés nem lehetne, mert egyértelműen a táncolást jelenti, azonban a tánctanulást kiegészítve számos egyéb feladatot és ismeretszerzési lehetőséget rejt magában a tantárgy.

A kevésbé tehetséges gyerek megijed, hogy azonnal táncolnia kell. A kiegészítő TIM kifejezés – mint új szó – feltételezhetően old a feszültségen, s a gyermek már az első percekben elsajátíthatja a tánc 3 legfontosabb alkotóelemét: Tér – Idő – Mozdulat.

TÁNCOLÓ TIM

Bár ezen kifejezést: „TIM”, más értelemben is használjuk, de annak az írása és jelentése eltérő, s a tárgyalat témából fakadóan nem lehet összetéveszteni a szó kétféle jelentését az alkalmazás során.

III. Dráma: A tantárgy megnevezésének köztudatban élő jelentése nem egyezik a dráma órák feladatrendszerével.

A dráma szó hallatán mindenki egy mély, embert próbáló konfliktushelyzetre, megoldásokkal küszködő emberekre, embercsoportokra, s végül legtöbb esetben a negatív végkifejletű halálra gondol. Míg a dráma órákon az örömteljes, élményekben gazdag, feszültségmentes játékok sora kíséri egymást, a mindennapi élet és különböző történetek szituációinak és karaktereinek megjelenítésével, a beszédkészség fejlesztésével, a problémamegoldó gondolkodás és cselekvés kialakításával. Ezért javaslom, bővítsük ki a dráma megnevezést:

DRÁMAJÁTÉK-ra

Szituációk és emberi kapcsolatok megjelenítésére nem kizárólag „drámajáték” órán kerülhet sor:

- történelem óra: felsőházi vita lebonyolítása,
- magyar óra: egy irodalmi mű jelentős részletének eljátszása, kifejezően megformálva a karaktereket,
- művészettörténet óra: a festményen látható személyek hangulatának meghatározása, eljátszása megfelelő mimika és gesztushalmaz alkalmazásával (düh, győzelem, bukás, öröm, csodálkozás, bánatsírás, fenyegetés, vigasztalás stb.),
- ének-zene óra: Vajon hogyan gyűjtötte a népdalokat Bartók Béla? – improvizatív játék.

Szereplők: Bartók a kapunál, Mari néni a kertben.

Tehát a játék segítségével súlypontozhatjuk a tényeket, valósíthatjuk meg céljainkat.

A művészetek műveltségi területeiből

Az ének-zene/Muzsikáló nagy világ

A tánc/Táncoló Tim

A dráma/Drámajáték időkeretei és óraszámai

Ének-Zene/Muzsikáló nagy világ			
5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály
1,5 óra	1,5 óra	1 óra	1,5 óra

Ebből a keretből:

Tánc/Táncoló Tim óraszám a 5. évfolyamon 0,5 óra, I. félév: heti 1 óra = összesen 18 óra.

Dráma/Drámajáték óraszám a 6. évfolyamon 0,5 óra, I. félév: heti 1 óra = összesen 18 óra.

Ének-zene/Muzsikáló nagy világ óraszám: 5–7. évfolyamon I–II. félévben heti 1 óra = összesen: 37 óra

8. évfolyamon: I. félév: heti 2 óra = 36 óra

II. félév: heti 1 óra = 18 óra összesen: 54 óra

A gyerekek bizonyos százaléka olyan középiskolában folytatja tanulmányait, amelyben nincs ének-zene – művészetek tantárgy. Ez azt jelenti, hogy egész életére befejezte a szervezett keretekben történő ismerkedést a műveltségi területtel. Ezért a 8. évfolyamos ismétléseknek, tudást bővítő ismereteknek olyanokká kell lenniük, amelyek életre szólóakká válnak. Ezért nagyon fontos a 8. évfolyamon az éves szintű 1,5 ének-zene óra.

Tantárgy	5. o.	6. o.	7. o.	8. o.
Ének-zene	1	1	1	1,5
Táncoló TIM	0,5	–	–	–
Drámajáték	–	0,5	–	–

MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG

„*Ne legyen kultúra magyarság és magyarság kultúra nélkül.*”
(Kodály Zoltán)

Bevezetés

Világszerte elismert a magyar ének-zene oktatás, melynek módszereire és rangjára vigyáznunk kell.

A hagyományokat tiszteletben tartva kell törekedni a napjaink embere által elvárt társadalmi és kulturális szintnek megfelelő fejlesztésre. (Oktatás–nevelés tartalmának, fejlesztési területeinek, módszereinek korszerűsítése.)

Az évtizedes hagyományokon alapuló módszerek és tartalmak eredményessége nem vitatható, azonban az új elvárásoknak megfelelően, feltétlenül újításokra van szükség.

I. A magyar népzene

- Az eddigi célokat bővíteni kell. Bár fontos a népdalok szerkezeti felépítése, dallamvonala, hangsora, előadásmódja, stílusrétege, azonban ezek csupán tények. Gondot kell fordítani a hagyományőrző népnyelv, és a magyar népdalok sokirányú megismerésére, hiszen zenei anyanyelvünk kultúrája: nemzeti öntudatunk hű tükré.
- A népdalt tudni kell földrajzilag elhelyezni, mert ennek ismeretéből sok mindenre lehet következtetni. Ezért az évről évre megjelenő tankönyvek végén meg kell jelennie ugyanannak a „vak”-térképnek, amelyen beszínezhetik a gyerekek a lelőhely területét. Például a 6. évfolyamos térképen már színesen, jelennek meg azok a megyék, amelyek népzenei anyagából az 5. évfolyamból már vannak új ismeretek, dalok. Így 8. évfolyam végére, a népdalkincsünk követésével „beutazhatjuk” az egész országot, és megismerhetjük dalanyagának gazdagságát és változatait.
- A népzenei ismeretek mellett gondot kell fordítani az adott területen élő emberek életvitelére, szokásaira, jellemző viseletére, melyek segítségével könnyebb a megszerettetés, megértetés és elsajátítás.
- Továbbra is tisztelni és becsülni kell Vikár Béla, Bartók Béla és Kodály Zoltán egész életét meghatározó népdalgyűjtő és rendszerező munkáját, azonban nem szabad megfeledkezni a követőkről: Schneider Lajos, Nagy Miklós, Békefi Antal, Borsai Ilona; és a napjainkban is élő népzene kutatókról: Olsvai Imre, Barsi Ernő.

Az egyetemes zenetörténetben sem állunk meg a kiváló J. S. Bach művészetének megismerése után, hiszen a következő korok, végül napjaink zenéje is meghatározó, emberformáló és komoly értékeket hordozó.

- Kiemelt szerepet kell adni a gyerekek életében a népi játékoknak (a dalokat is eljátszhatják).
- A zene és a mozgás együttesét, kölcsönhatását tudatosítani kell, beépítve a magyarság kultúrájába, amivel a kevésbé „énekes” gyerekek élményeit is fokozhatjuk.
- A népi hangszerekkel való megismerkedésen túl, a furulya megszólaltatása nem nehéz feladat s igazi zenei élményt jelent egy-egy dallam önálló, szép hangzású eljátszása, a legkönnyebb fogásmódban: F = dó.

Bizonyított tény, hogy nemcsak a szakosított tantervű osztályokban valósítható meg a furulya-tanítás! Kizárólag az ének-zene szakos tanár igényességén, minőségileg is sokrétű fejlesztő munkáján és elhivatottságán múlik.

- Motiváljuk a gyerekeket, lakóhelyükön való gyűjtőmunka végzésére, különböző szempontok megjelenésével. (népdalgyűjtők, népdalok, viseletek, épületformák, eszközök, szokások, hagyományok képek). 8. osztály végére gyönyörű munkák szülehetnek.
- Magyar népdalainkat ne az elméleti ismeretek illusztrálására használjuk fel.

II. Elmúlt századok magyar zenéje

- Történelmi múltunk meghatározza nemzeti önszemléletünket, alakítja a nemzet lelkiismeretét. Így a világon mindenütt elismert és hirdetett kultúránknak a magyarságtudatunkat kell reprezentálnia.
- Feltétlenül gazdagítani kell a felnövekvő nemzedékek dalkincsét.

III. Egyetemes zenetörténet

- Fontos a történelmi háttér ismerete, hiszen ennek függvényében élt és alkotott minden mester.
- Nem kitaláció, hanem visszavezethető következmény:
  - a reneszánsz humanizmusa – emberi hang
  - a barokk monumentalitása, pompa kedvelése – opera, fúga
  - a klasszicizmus formai építkezése – szonáta, szimfónia
  - a romantika népies jellege stb.
- Az egyes korszakok tanítását ne szakítsuk meg elméleti ismeretek bővítésével és gyakorlásával. Ne okozzunk törést, hiszen a folyamatosság vezethet csak megértéshez, átlátáshoz.

Például a romantikus miniatűrök tanítása közben, ne építsük be az anyagba a két kereszt vagy két b (2 #, 2 b) előjegyzés tanítását, tudatosítását, mivel a gyerekeknek amúgy sem könnyű egy-egy nagy korszak átjárása, megismerése, összefüggéseinek megértése.

- A zeneszerzők magyar vonatkozású kapcsolatait is be kell építeni a tananyagba. (pl.: Mozart – Pest, Beethoven – Brunszvik család, Liszt – Wagner, Liszt – Vajda, Liszt – Jókai, Benny Goodman – Bartók Béla)

IV. Tiszta, kifejező éneklés

- zenei nevelésünk elsősorban vokális elemekre épül,
- a tiszta, szép éneklés képességének megalapozása követelje meg a helyes légzés technikáját, a beszéd kultúráltságát és a környezet esztétikumát,
- hangképzés nélkül elképzelhetetlen a tiszta intonáció, a hangmagasság biztos megtartása, az érthető szövegmondás,
- a hang-, és hallásképzés, ami a zenei írás-olvasáson alapszik, a zene hatékonyabb megismerésére, elemzésére és megszólaltatására is nevel,
- 5. évfolyamon a gyerekek kezébe kell adni egy kis füzetet, amely játékos szöveggel alátámasztott hangképző gyakorlatokat tartalmaz, természetesen a legkisebb hangkészletű hangsortól haladva a legnagyobbig (pentaton/chord – dúr – moll változatokban),
- A 8. osztály végéig használt füzet a későbbiekben is kimagasló célt szolgál zenei hanganyagában úgy, mint prozódiai lehetőségeiben egyaránt.

V. Elméleti ismeretek

Az általános iskolákban nagyon kevés a muzsikuss, illetve zenei orientáltságú gyerek. Azonban az általános műveltség alapjait, minden diáknak biztosítani kell. Az elvont, magasröptű levezetések helyett sok játékkal, észrevétlenül kell megértetni, meghallattatni (nem biztos, hogy minden gyerek hallja azt, amit a tanár) azokat az elemeket (hangközöket, hangzatokat, hangsorokat), amelyek ismerete szinte nélkülözhetetlen.

Például egy népdal stílusrétegét nemcsak az aprólékos elemző munka után lehet meghatározni, hanem a feltételezhetően meghallott zenei élmény hatására is. Ezért a játékok, ötletes zenei feladatok nem riasztólag hatnak majd, hanem sikerélményt is jelenthetnek.

VI. Zenehallgatás, műismertetés

- A kialakult gyakorlat célszerű és eredményes, azonban nem szabad megtorpanni, – tudni kell haladó módon tovább lépni.
- A népzenei feldolgozások és komolyzenei művek mellett helyet kell kapnia annak a zenének is, amelyben a gyerekek maguk is élnek, s amit sajátjuknak tartanak: történelmi témájú rock-opera és a musical.

Célok és feladatok

- A gyerekek felszabadultan, önfeledten, örömteljesen énekeljenek.
- A magyar zenétől vezessen az út a nemzetközi zene megismeréséhez és megértéséhez.
- Olyan általánosan művelt embereket kell képezni, akik a saját nemzeti hagyományaik ismeretével és szeretetével értői és élvezői lesznek az egyetemes emberi kultúrának.

- Az egységes magyar nemzeti kultúra megteremtése mellett, ha nem akarjuk, hogy kétségbe vonják Európához való tartozásunkat, őrizni és nyitni kell. Más népek kultúrája és értékeit is fel kell fedezni, meg kell ismerni, s olyan fiatalokat kell nevelnünk, akik ezen értékeket ismerik és tisztelik.
- A zenei anyanyelvi műveltség írásbeli lehetőségeivel, az írás-olvasás képességének fejlesztésével bővüljenek az ismeretek, fejlődjön a fantázia és a memória, erősödjék és fokozódjék a zeneszeretővé és értővé válás folyamata.
- A ritmus, mint kifejezőeszköz, annak belső átélésével váljék tudatossá (megfigyelés, utánzás, alkalmazás). Törekedjünk a ritmusban rejlő emocionális tartalom felfogására, megértésére (kognitív folyamatban).
- A kifejező szöveges ének lehetőségeivel élni kell a személyiségfejlesztés területén is (ráérzés, átélés).
- Az ének-zene tanítása során fejlett esztétikai érzéket, öntudatos és fegyelmezett magatartást, közösségi érzést, gazdag érzelmvilágot és világnézeti-erkölcsi szemléletet kell biztosítani.
- A zenetörténeti ismeretek elsajátításának folyamatában törekedni kell arra, hogy a gyerekek képesek legyenek elkülöníteni az egyes korokat (idejüket behatárolva), ismerve azok zeneszerzőit, jellemző műfajait, a legismertebb zeneművek megnevezésével.
- A zenei nevelés tartalmi munkájában helyet kell adni a tantárgyi koncentrációnak, mely során megismertethetjük azokat az összefüggéseket, amelyek a művészetek fejlődése útján meghatározott történeti viszonyok között jöttek létre. Új kapukat kell nyitni az anyanyelvvvel, az irodalommal, a történelemmel, a természetismeretekkel és a képzőművészetekkel való szorosabb kapcsolatok lehetőségein keresztül.
(A művészek gondolkodásmódja, megjelenítő ereje és eszköztára: pl.: Hogyan ábrázolja történelmünk meghatározó egyéniségét: Hunyadi Lászlót
  - Erkel Ferenc – a zeneszerző,
  - Egressy Béni – az író,
  - Madarász Viktor – a festő)
- Tanításunk középpontjába a zenei élmények kerüljenek, melyeket igényesen és az életkornak megfelelő hangzó szemelvények kiválasztásával lehet megteremteni, ha igazán zeneszerető, kiegyensúlyozott nemzedéket szeretnénk felnevelni.
- Folyamatosan fokozzuk a tanulói tevékenység intenzitását, megfelelő motiválással a művészetekben, iskolában, kívülvilágban – a mindennapi életben: aktivitás, kreativitás és az önállóság érdekében.
- A zeneművészet iránti érdeklődés felkeltésével és fokozásával igényt kell kialakítani arra, hogy a muzsika minden ember életének szerves részévé váljon.

Az értékelés elvei és eszközei

- Számonkérés és feleltetés helyett természetesen oldott, feszültségmentes, jó hangulatú beszélgetések során győződünk meg az elsajátított ismeretekről.
- Az éneklés értékelésénél ügyeljünk a gyengébb zenei képességű, esetleg intonációs gondokkal küszködő vagy mutáló gyerekek felé irányuló követelményszintre. Őket csoportban és kizárólag a közösségi éneklésbe vonjuk be, mely során megfigyelhető a szöveg tudása, a ritmus és a dallam egységes megszólaltatása. A legapróbb dicséret is fokozhatja a tanulók zenei fejlődését, további előmenetelét és akaratát.
- A gyerekek is vegyenek részt az értékelésben, ami biztonságot ad számukra és növeli a felelősség-tudatukat és önbizalmukat.

ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG

5. OSZTÁLY

Időkeret: 37 óra/heti 1 óra

Fejezetek	Új ismereteket feldolgozó órák száma	Gyakorlás, készségfejl. óraszám	Összefoglalás, rendszerezés óraszama
I. A magyar népzene	25	folyamatos	2
II. Elméleti ismeretek	folyamatos		
III. Zenetörténeti korok és ismeretek	7	1	1
IV. Év végi összefoglalás			1
Az összes óra 37/ebből:	32	1 (folyamatos)	4

Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok

I. A magyar népzene

Célok és feladatok

- A kialakult éneklési kultúra fejlesztése: önfelelt, kifejező, átélt éneklés megvalósításával.
- Egységes hangzás kialakítása a csoportos éneklés során.
- Tudatosítani, hogy népdalainkban megszólaló hang magyarságunk hangja.
- A nép ajkán keletkezett népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- Megismertetni népdalgyűjtőinket és feldolgozókat.
- A néphagyományokon alapuló széles körű zenei műveltség megteremtése.
- Ismerkedés a népi hangszerekkel.
- A többszólamú éneklés előkészítéseként a kánonban való éneklés képességének fejlesztése.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
I. A magyar népzene: – Új és régi stílusú népdalok éneklése és jellemzői. – Népi hangszerek (duda, tekerő, cimbalom, citera). – Hagyományok, szokások. – Népdalgyűjtők. – Feldolgozások. – Gyermekdalok (kánonok), más népek dalai.	– tiszta intonálás, helyes légzés és testtartás, – hallásfejlesztés, – elemző képesség fejlesztése, – ritmuskészség, – zenei írás-olvasás, – improvizatív képesség: szóban – ritmusban – dallamban.

Követelmények

A tanuló:

- tudjon 13 dalt emlékezetből csoportosan, tisztán, érthető szövegkiejtéssel, pontos ritmusban elénekelni,
- legyen képes a népzenei és honismereti tudás egységesítésére, összevonására,
- ismerje fel a népi hangszereket a hangzásukról,
- végezzen gyűjtőmunkát lakóhelyének népi kultúrájáról,
- legyen jártas a magyar népi hagyományok és szokások világában (megnevezése és célja),
- a felsorolás szintjén, területhez kötve nevezze meg a népdalgyűjtőket,
- különböztesse meg az új és régi stílusú népdalok jellemzőit,
- tudjon beszélni Kodály Zoltán életéről, munkájáról,
- legyen képes egyszerű ritmus, dallam és szöveg rögtönzésére (2-3 ütem),
- ismerje fel a többször meghallgatott zeneműveket, feldolgozásokat (szerző – cím – műfaj).

Dalok

1. Szent István millenniumi éneke
  2. Egressy–Vörösmarty: Szózat
  3. Csillagok, csillagok
  4. Erdő, erdő, de magas a teteje
  5. Megyen már a hajnalcsillag
  6. Megrakják a tüzet
  7. Győri kanász a dombon
  8. A csitári hegyek alatt
  9. Nem vagyok én...
  10. A pünkösdi rózsa
  11. Bárdos: Rétrehívó
  12. Bárdos: Régi táncdal
  13. Szőnyi: Postaváró
- A kívülről megtanulandó dalok!

Zeneművek (teljes vagy részletek)

1. Kodály: Ének Szent István királyhoz
2. Eressy–Vörösmarty: Szózat
3. Kodály: Gergely-járás
4. Bartók: Gyermekeknek II/33.
5. Bartók: Mikrokozmosz I. – 12, 14, 31; II. 65.
6. Kodály: Székelyfonó
7. Kodály: Kállai kettős
8. Kodály: Pünkösdlő
9. Bárdos: Régi táncdal
10. Bárdos: Magos a rutafa
11. Szőnyi: Mit mos?
12. Eredeti népzenei felvételek (vokális és instrumentális)

II. Elméleti ismeretek**Célok és feladatok**

- Ritmikai fogalmak és elemek bővítése, gyakorlása.
- Dallam ismeretek rendszerezése.
- Relatív és abszolút szolmizáció a vonalrendszerben (G/VIOLIN – kulcsban).
- Hangsorok (tonalitás) és hangközök felismerése, megnevezése és lejegyzése.
- Előadási jelek és módok alkalmazása.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
II. Elméleti ismeretek – Ritmikai elemek: a tizenhatod értéke, írása, szünetjele, kis éles és nyújtott. – ABC-s hangok neve a vonalrendszerben (G-kulcs). – Hangközök: T1 – T4 – T5 – T8. – Hétfokú hangsorok: Dúr – moll: 1b előjegyzéssel. – Előadási jelek.	– a figyelem tartósságának növelése, – ritmuskészség fejlesztése, – a kreatív gondolkodás mélyítése, – zenei írás-olvasás képességének fejlesztése, – hallásgyakorlatok, – a kifejező éneklés technikájának fokozása.

Követelmények

A tanuló:

- a tizenhatod értéket ismerje fel, reprodukálja s helyes elosztásban kottázza, írja le a különböző variációiban,
- legyen képes abszolút és relatív módon szolmizálni és kottázni 1b előjegyzéssel,
- ismerje fel a dúr és moll hangsorokat,
- tudjon adott dallamot kvintváltással folytatni.

III. Zenetörténeti korok, ismeretek

Célok és feladatok

- Tisztán intonáló, kifejező éneklés fejlesztése.
- Az egyes korszakok történelmi háttérének megismerése.
- Kapcsolatot felismerni a társművészetekkel.
- A kor kiemelkedő zeneszerzőinek megismerése (élete, művei).
- A behatárolt időt meghatározó stílusok, műfajok, formák és szerkezeti felépítések megismertetése.
- A kiválasztott zeneművek meghallgatása, értelmezése verbálisan vagy a rajzolás technikájának kifejező eszközeivel.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
III. Zenetörténeti korok, ismeretek – a középkor egyházi és világi zenéje (gregorián ének, trubadúr zene), – <i>a reneszánsz zenéje:</i> – motetta, madrigál, – polifónia, homofónia, – Palestrina, Lassus, – <i>a barokk muzsika:</i> – menüett, – prelúdium, fuga, szvit, versenymű, – opera, oratórium, kantáta, – Purcell, Vivaldi, Bach, Händel, – a barokk zenekar hangszerei, – az orgona.	– rálátás a történelem és a művészetek összefonódására, – erőlködés nélküli finom éneklési technika fejlesztése, – a műfajok hangzásának és szerkezetének összehasonlító képessége, – zenei karakterek megkülönböztetése, – hallásfejlesztés, – zenei írás-olvasás képességének fokozása.

Követelmény

A tanuló:

- tudjon a három korszakból egy-egy éneket szépen, finoman, halkán megszólaltatni,
- ismerje a tanult korok jellemzőit (összevetve más művészeti területekkel) műfajait, hangszereit és zeneszerzőit,
- nevezze meg az emberi hang hangszíneit,
- ismerje fel a hangszereket a hallott hangszín és a megszólaltatás technikája, módja alapján,
- tudatosítsa magában: minden zenének van célja és mondanivalója,
- a meghallgatott zeneművek fő témáját tudja szolmizálni vagy dúdolni,
- jusson el a felismerés szintjére: „Ki nyer ma?” játék során a zeneszerző, a műfaj és a zenei apparátus megnevezésével.

Dalok

kizárólag a memoriter dalok felsorolása:

1. Salve Regina – gregorián
2. Palestrina: Száll, zeng a dal
3. Bach: Már nyugosznak a völgyek

Zeneművek (teljes vagy részletes)

1. Lassus: Visszhang
2. Purcell: Trombita – fanfár
3. Vivaldi: F-moll hegedűverseny: A tél
4. Bach: G-dúr menüett
5. Bach: Már nyugosznak a völgyek
6. Bach: H-moll szvit
7. Händel: Győzelmi kórus
8. Händel: Tűzijáték

ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG

6. OSZTÁLY

Időkeret: 37 óra/heti 1 óra

Fejezetek	Új ismereteket feldolgozó órák száma	Gyakorlás, készségfejl. óraszám	Összefoglalás, rendszerezés óraszám
I. A magyar népzene	10	3	1
II. Magyar történeti énekek	7	2	1
III. Elméleti ismeretek	folyamatos		
IV. Zenetörténeti ismeretek	9	1	1
IV. Év végi összefoglalás			2
Az összes óra 37/ebből:	26	6	5

Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok

I. A magyar népzene

Célok és feladatok

- Nyugodt, kellemes légkör megteremtésével a felszabadult, biztos és pontos éneklés megvalósítása.
- A magyar zenekultúra megismerése és őrzése.
- Tudatos zenei anyanyelvünk elsajátítása mellett látni kell, hogy az egyetemes kultúra milyen hatást gyakorol magyarságunkra. Ezért behatóan kell foglalkozni (a kronológiát mindig szem előtt tartva) más népek műveltségével, művészetének kiemelkedő egyéniségeivel.
- A magyar népszokások ismereteinek bővítése (élményszerű megjelenítés: beszéd – ének – mozgás koordinációja).

Tartalom	Fejlesztési feladatok
I. A Magyar népzene – magyar népdalok és népszokások dallamai, – jellemző stílusjegyek, – Olsvai Imre és „Somogyország”; Békefi Antal és Vas megye, – feldolgozások, – más népek dalai.	– ízesen kifejező éneklés, – népi nyelvünk szókincsének, ismeretének bővítése, – halláskészség fejlesztése (dallamvonal, szerkezet), – földrajzi elhelyezkedések behatárolása, – a gyermek, a női és a férfi hangszínek felismerése.

Követelmények

A tanuló:

- tudjon 9 magyar népdalt emlékezetből – csoportosan, karakteresen énekelni, a dallam és a szöveg egységének megteremtésével,
- ismerje meg Békefi Antal és Olsvai Imre gyűjtőmunkáját,
- tudjon idézni a tanult szokásokból és hagyományokból,
- ismerje lakóterületének népzenei együtteseit (asszonykórus, Páva-kör, hangszeres együttesek, tánc-csoportok).

Dalok

1. Ősszel érik babám
2. Luca Panna
3. Édesanyám, de sokszor kért a jóra
4. Zöld buborkát megcsípte a hideg dér

5. Mit hoztunk kendteknek
6. Ez a kislány belenéz a tükörbe
7. Örvendetes napunk támadt
8. A Vidrócki híres nyája
9. Madárka, madárka

Zeneművek

1. Eredeti felvételek
2. Kodály Zoltán: Mátrai képek

II. Magyar történeti énekek

Célok és feladatok

- Tiszta intonálás és a hangulati tartalomnak megfelelő előadásmód megvalósítása.
- Tudatosítani a történelmi események meghatározó szerepét az adott kor zenéjére.
- Tantárgyi koncentráció érvényesítése: társadalmi és művészeti azonosságok.
- A múlt értékeinek őrzése és ápolása.
- Korabeli kifejezések megismerése, gyarapítása.
- Jellemző hangszerek alakja, megszólaltatásának módja és hangszíne.
- Végezzenek gyűjtőmunkát (korabeli dalok, versek, táncok, képek a hangszerekről, ruhaviseletről).

Tartalom	Fejlesztési feladatok
II. Magyar történeti énekek – a XVI. sz. zenéje: – Tinódi Lantos Sebestyén, – a lant, – korabeli dallamok, – a kuruc kor zenéje: – történelmi háttér, – melodiáriumok, gyűjtemények, – korabeli dalok és táncok, – a tárogató.	– az éneklés fejlesztése, – rálátás a kor összefüggéseire, – hallásfejlesztés a hangszerek hangszínének felismerésével, meghatározásával, – ritmuskészség fejlesztése a jellemző ritmikai elemek kiemelésével, a dalokhoz kötött egyszerű tánclépések bővítésével, – rendszerező, összegző képesség fokozása.

Követelmények

A tanuló:

- tudjon különböző korokból 7 magyar történeti éneket hangulatosan, érthető szövegmondással elénekelni,
- határozza meg a dalokban előforduló korabeli szavak, kifejezések jelentését,
- ismerje fel a tanult hangszereket hangzás és alak alapján,
- tudjon összefüggően beszélni, Tinódi Lantos Sebestyén életéről és műveiről,
- értelmezze a históriás énekek, kuruc dalok és '48-as dallamok üzenetét.

Dalok

1. Ah, hol vagy magyarok...
2. Ti magyarok, már Istent imádjátok
3. Egri históriának summája
4. Csínom Palkó
5. Vörösbárony süvegem
6. A jó lovas katonának
7. Él a magyar, áll Buda még

Zeneművek

1. Kodály: Ének Szent István királyhoz
2. Lázár Attila: Ti magyarok
3. Szőnyi Erzsébet: Egri históriának summája
4. L. Kecskés András: Csínom Palkó

III. Elméleti ismeretek

Célok és feladatok

- Új elméleti ismeretek rögzítése, gyakorlása, alkalmazása.
- Ritmikai elemek bővítése.
- Módosító jelek ismerete, módosított hangok szolmizálása és lejegyzése.
- Az egy kereszt (1#) előjegyzés alkalmazása.
- A szekund és a terc hangközök felismerése, szolmizálása és kottázása (k2 – N2, k3 – N3).

Tartalom	Fejlesztési feladatok
II. Elméleti ismeretek – Ritmikai elemek: – a triola – felütés – AUFTAKT, csonka ütem, – Módosítások: – jelek: kereszt (#) felemel, bé (b) leszállít, feloldó (♯) – hangok: megnevezése, kottázási módja, – Dúr és moll hangsorok lejegyzése 1 # előjegyzéssel. – Hangközök felismerése és megnevezése: (k2, N2, k3, N3) Szekund terc	– egyenletes lüktetés (3/8, 6/8), – tájékozódás a metrikus megosztásban, – halláskészség fejlesztése: – módosítások felismerése – a hangok egymáshoz való viszonya a magasságot illetően, – zenei írás-olvasás képességének fejlesztése. – a figyelem tartósságának növelése.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje fel hallás után és kottaképről a triolát,
- legyen képes a 3/8-os és 6/8-os lüktetés megtartására,
- tudja alkalmazni a módosító jeleket,
- nevezze meg a kereszttel, majd b-vel módosított ABC-s hangokat,
- tudjon kottázni egy kereszt (#) előjegyzéssel
- ismerje fel és nevezze meg a szekund és a terc hangközöket.

IV. Zenetörténeti ismeretek

Célok és feladatok

- Tiszta, átélt éneklés megvalósítása.
- A XVIII. század zenei műveltségének megismerése (formák, műfajok, zeneművek, zeneszerzők).
- A zenehallgatás szokásának kialakítása, fejlesztése.
- Kapcsolatot tartani más műveltségi területekkel.
- Dinamikai jelek folyamatos megismerése és alkalmazása.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
IV. Zenetörténeti ismeretek – A XVIII. sz. zenéje: A Bécsi klasszicizmus. – A kor: megnevezése, jelentősége, formái (triós, szonáta), műfajai (szonáta, vonósnygyes, szimfónia, klasszikus opera), zeneszerzői (Haydn, Mozart, Beethoven) és alkotásai. Dinamikai jelek, meghatározások: crescendo, decrescendo, pianissimo (pp), piano (p), mezzoforte (mf)	– éneklési készség fejlesztése, – hallás- és ritmusgyakorlatok, – koncentráció képességének fokozása, – formaalkotás fejlesztése, – megfigyelő képesség erősítése, – zenei véleményalkotás, – zenei karakterek elkülönítésének képessége.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
forte (f), fortissimo (ff). Zenei együttesek: – vonósnégyes, – szimfonikus zenekar.	

Követelmények

A tanuló:

- tudjon 7 klasszikus dalt szépen, a megfelelő tempóban is dinamikával énekelni,
- ismerje a bécsi klasszicizmus korának jelentőségét,
- tudja megnevezni a műfajokat és a kor zeneszerzőit,
- ismerje fel a meghallgatott zeneműveket.

Dalok

1. Haydn: Szerenád
2. Haydn: Szüreti kórus
3. Mozart: Vágyódás a tavasz után
4. Mozart: Az erdőt járva sípolok
5. Mozart: Bűvös csengettyű
6. Beethoven: A mormotás fiú dala
7. Beethoven: Lángolj fel a lelkünkben

Zeneművek

1. Haydn: D-moll vonósnégyes
2. Haydn: G-dúr szimfónia
3. Mozart: Egy kis éji zene
4. Mozart: Varázsfuvola
5. Beethoven: Zongoraszonáta Op.13.
6. Beethoven: D-dúr hegedűverseny
7. Beethoven: IX. szimfónia

ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG

7. OSZTÁLY

Időkeret: 37 óra/heti 1 óra

Fejezetek	Új ismereteket feldolgozó órák száma	Gyakorlás, készségfejl. óraszám	Összefoglalás, rendszerezés óraszám
I. A magyar népzene	10	4	2
II Elméleti ismeretek	folyamatos		
III. A romantika kora	16	2	2
IV. Év végi összefoglalás			1
Az összes óra 37/ebből:	26	6	5

Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok

I. A magyar népzene

Célok és feladatok

- A dalok igényes megszólaltatása.
- Új és régi stílusú népdalok bővítése.
- A dalanyag és a népművészet összefüggésének keresése és tudatosítása.
- A népzenei szakszókincs alkalmazása.
- Népzenei alapuló feldolgozások megismerése.
- Ünnepek szokásainak, hagyományainak újabb dalai és játékai.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
I. A Magyar népzene – a népdalgyűjtés, – új és régi stílusú népdalok: dallami elemzése, szerkezeti felépítése, előadásmódjai. – a ballada, – feldolgozások.	– éneklési készség, – hallás- és ritmusérzékenység, – improvizációs készség, – a beleélés képességének fokozása, – önállóan végzett ismeretszerzés képességének fejlesztése.

Követelmények

A tanuló:

- tudjon 10 magyar népdalt énekelni, az érzelmi tartalmak, hangulatok és karakterek megjelenítésével,
- legyen képes megkülönböztetni az új és a régi stílusú népdalokat,
- ismerje fel a feldolgozásokat zenehallgatás útján (zeneszerzője, műfaja, címe, a feldolgozott népdalok felsorolása).

Dalok

1. Szent István királyhoz
„Magyar hazánk reménye”
2. Most szép lenni katonának
3. Által mennék én a Tiszán
4. Sárgul már a fügefafa levele
5. Tisza partján mandulafa
6. Magos a rutafa
7. Gyere velem Molnár Anna
8. Erdők, völgyek

9. Sej, besoroztak
10. A csornai Hajjas Gyula út

Zeneművek

1. Szőnyi: Az ürögi faluvégen
2. Bárdos: Tiszai dallamok
3. Bárdos: Magos a rutafa
4. Kodály: Molnár Anna
5. Kodály: Hány János
6. Bartók: Magyar képek

II. Elméleti ismeretek

Célok és feladatok

- Előadási jelek és zenei szakkifejezések bővítése és alkalmazása.
- Új hangközök megismerése (szext és szeptim).
- A zenei írás és olvasás általánossá tétele.
- A két kereszt (2#) és két bé (2b) előjegyzés használatának tudatosítása dúr és moll hangnemekben.
- A gyermeki lélek önfeledt megnyilvánulása érdekében, kreativitást fejlesztő játékos lehetőségek biztosítása.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
II. Elméleti ismeretek – Hangközök: – szext – k6, N6, – szeptim – k7, N7, – Előjegyzések – 2 kereszt, – 2 bé, – Előadási jelek, zenei szakkifejezések.	– szolmizációs készség, – halláskészség, – kottázási készség fejlesztése, – ritmuskészség.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje fel a szext és szeptim hangközöket, tudja megnevezni és a vonalrendszerben elhelyezni 2# és 2 b előjegyzéssel,
- tudja a megfelelő helyen használni és alkalmazni az új zenei szakszavakat, kifejezéseket.

III. A romantika kora

Célok és feladatok

- Határozott, tisztán intonáló, hangulatos éneklés megvalósítása.
- A zeneirodalom közkinccsé tétele.
- A nemzeti és egyetemes zenekultúra megismertetése, összefüggéseinek megláttatása.
- Az értékes zeneművek művészi előadásaival élményt nyújtani.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
III. A romantika kora – a kor: – elnevezése, – történelmi háttere, – jellemző jegyei, – műfajai: népies műdal, verbunkos, rapszódia, programzene, a romantikus dal, nemzeti opera, – zeneszerzők: Erkel, Liszt, Schubert, Schumann, Mendelssohn, Brahms, Chopin, Dvořák, Smetana, Csajkovszkij, Muszorgszkij, Verdi, Wagner, – a romantikus nagy zenekar.	– helyes légzés, testtartás, – éneklés készsége, – hallás- és ritmuskészség, – zenei emlékezet fejlesztése, – a belső hallás képessége, – többszólamú éneklés képessége, – azonosítási képesség fejlesztése, – szimmetria és asszimmetria megfigyelésének képessége, – hangszercsoportok felismerése, – a műelemző képesség fejlesztése.

Követelmények

A tanuló:

- tudjon 11 romantikus dalt, kellemes hangvétellel, kifejező előadásmóddal énekelni,
- tudja megnevezni a magyar és egyetemes zenekultúra egyéniségeit, kiknek életútját, kedvelt műfajait és jellemző műveit ismerteti,
- tudja levezetni a népdal, népies dal, népies műdal és a műdal jelentésének tartalmát,
- ismerje fel zenehallgatás során az egyes zeneműveket (szerző, cím, műfaj, zenei apparátus).

Dalok

1. Kun verbunk
2. Fónagy: Nemzetőr-dal
3. Szerdahelyi: Magasan repül a daru
4. Erkel: Óh, szép Melinda
5. Erkel: Meghalt a cselszövő
6. Liszt: Hajnalozó
7. Verdi: Rabszolgák kórusa
8. Schubert: A pizstráng
9. Aranyosom / lengyel nd.
10. Schumann: A tavasz köszöntése
11. Csajkovszkij: Altató (Szép csillagos...)

Zeneművek

1. Erkel: Hunyadi László
2. Erkel: Bánk bán
3. Liszt: XV. magyar rapszódia
4. Verdi: Nabucco
5. Verdi: Aida
6. Schubert: A-dúr zongoraötös
7. Schumann: A vidám földműves
8. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei
9. Smetana: Moldva
10. Dvořák: e-moll (Új világ) szimfónia

ÉNEK-ZENE/MUZSIKÁLÓ NAGY VILÁG

8. OSZTÁLY

Időkeret: 54 óra: I. félév – heti 2 óra
II. félév – heti 1 óra

Fejezetek	Új ismereteket feldolgozó órák száma	Gyakorlás, készségfejl. óraszám	Összefoglalás, rendszerezés óraszama
I. Magyar és más népek népzeneje	15	5	2
II Elméleti ismeretek	folyamatos		
III. A XX. század zenéje	15	3	2
IV. Év végi összefoglalás			12
Az összes óra 54/ebből:	30	8	16

Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok

I. Magyar és más népek népzeneje

Célok és feladatok

- Az önálló, illetve csoportban való stílusos és biztonságos éneklés megvalósítása,
- Bartók Béla életútjának és műveinek megismerése, művészetének méltatása,
- Barsi Ernő – népzenei kultúránk kiváló egyénisége – Rákóczi emlékműsorának megtanulása és bemutatása,
- Rámutatni más népek népzenejének értékeire, és a világra gyakorolt hatására.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
I. Magyar és más népek zenéje – a magyar népzenei dialektusok, – új és régi stílusú népdalok, – éneklése, – elemzése, – dramatikus megjelenítése, – tánclepekkel, motívumokkal, ostinato ritmussal történő kísérése, – Bartók Béla élete, művei, – Barsi Ernő népzenei munkája, – Más népek népzenejének dalai és jellemzői.	– éneklési készség, – halláskészség fejlesztése, – a komplexitás képessége: – ritmus – szöveg – dallam és mozgás összhangjának koordinálása, – memorizálási képesség erősítése, – oldott hangulatú szereplési képesség fokozása közönség előtt, – önálló ismeretszerzés képessége, jártasságok bővítése, – a gyakorlati alkalmazás.

Követelmények

A tanuló:

- tudjon 10 újonnan tanult dalt énekelni, egyéni előadásban,
- ismerje és tudja földrajzilag meghatározni, térben elhelyezni a magyar népzene dialektusterületeit,
- legyen képes alkalmazni az eddig megszerzett népzenei tudását,
- ismerje és mutassa be röviden Bartók Béla életét és művészetét,
- tudjon idézni a Rákóczi-emlékműsor anyagából,
- ismerje fel a jellegzetes motívumokról a meghallgatott zeneműveket: szerző, cím, műfaj, zenei apparátus megnevezésével,
- ismerje meg, fogadja el más népek dallamkincsét.

Dalok

1. Ne hagyj el angyalom (magyar nd.)
2. Este van már, csillag van az égen (magyar nd.)
3. Szomorú fűzfának (magyar nd.)
4. Ütik a rézdobot (magyar nd.)
5. Szóljon a duda már (szlovák nd.)
6. Édes, kedves kolomejkám (ukrán nd.)
7. Fülemüle (tatár nd.)
8. Vékony cérna, kömény mag (Nyitra)
9. Elszunnyadt a molnár legény (bolgár nd.)
10. Süttem a nyáron halat (török nd.)

Zeneművek

1. Karai: Erdélyi népdalok
2. Bartók:
  - Ne hagyj el
  - Cipósütés
  - Négy szlovák népdal
  - Divertimento
  - Cantata profana
  - Kékszakállú herceg vára
3. Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger

II. Elméleti ismeretek**Cél és feladat:**

- Alkalmazni a 8. osztályig megszerzett elméleti ismereteket.
- A játék és a gyakorlat komoly, harmonikus egységet alkosson.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
II. Elméleti ismeretek: – ritmus: – nevek, – értékek, – képletek, – szolmizálás: – relatív és, – abszolút névvel, – hangközök, – hangsorok, – zenei írás.	– ritmuskészség, – szolmizációs képesség, – halláskészség, -képesség, – zenei írás-olvasás készségének fejlesztése.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje fel és nevezze meg a hallott vagy látott ritmust: szóban – ritmusnév, írásban – ritmusjel, hangoztatva – taps,
- tudjon tájékozódni és viszonyítani a zenei vonalrendszerben,
- tudjon szolmizálni relatív és abszolút módon,
- legyen képes kottázni 2# és 2b előjegyzésig,
- ismerje fel, nevezze meg és tudja szolmizálni a tanult hangközöket: T1, k2 – N2, k3 – N3, T4, T5, k6 – N6, k7 – N7, T8),
- ismerje fel, nevezze meg és tudja lekottázni a tanult hangsorok hangkészletét: pentaton, dúr, moll.

III. A XX. század zenéje**Célok és feladatok**

- Tudatosítani kell, hogy a zenének mindig van jövője az európai civilizációban.
- Utat kell nyitni a világ különböző pontjain élő és alkotó művészek és műveik felé.

- Tiszteljék és becsüljék a XX. század magyar zeneművészeinek (szerzők, előadók) munkáját.
- Törekedni kell arra, hogy az ismereteket ne egymástól elhatárolva, hanem az összefüggések meglátásával, felismerésével egymást kiegészítve, egységes egészet alkotva alkalmazzák (tantárgyi koncentráció).

Tartalom	Fejlesztési feladatok
III. A XX. század zenéje – dalok, énekes szemelvények, – irányzatok: impreszionizmus, neoklasszicizmus, folklorizmus, elektronikus zene, dzsessz, könnyűzene, – zeneszerzők – Bartók, Kodály, Weiner, Kurtág, Petrovics, Szokolay, Durkó, Kocsár, Orbán, Balassa, Pongrácz, – Debussy, Ravel, Stravinszky, Honegger, Prokofjev, Hacsaturján, Britten, Penderecki, – Gershwin, Beatles, Presley, Webber, Szőrényi	– éneklési, hallás- és ritmuskészség, – zenei írás-olvasás, – a felismerés képessége, – memóriefejlesztés, – alkalmazás képességének fokozása, – dinamikai érzék fejlesztése, – a komplexitás képessége, – a műelemzés képességének fejlesztése.

Követelmény

A tanuló:

- tudjon 5 dalt emlékezetből zeneileg igényesen, kifejezően megszólaltatni,
- legyen képes a több szólamban való éneklésre,
- tudjon beszélni a XX. századi zene irányzatairól, zeneszerzőiről,
- ismerje fel és nevezze meg a meghallgatott zeneműveket (szerző, cím, műfaj, zenei apparátus).

Dalok

1. Szőnyi: Bricskán járok
2. Szokolay: Madrigál a szerelemről
3. Szőrényi: Felkelt a mi napunk
4. Britten: Oly kicsi Ő
5. Gershwin: A szegény ember gazdagságáról

Zeneművek

1. Debussy: Gyermekkuckó
2. Stravinsky: Petruska
3. Prokofjev: Klasszikus szimfónia 3. tétele
4. Britten: Változatok és fuga egy Purcell-témára
5. Gershwin: Klára bölcsődala és Porgy dala – a Porgy és Bess c. operából
6. Szőrényi–Bródy: István, a király (részletek)

IV. Év végi összefoglalás

Célok és feladatok

- Oldott, kellemes hangulatú órák fejlesszék a kommunikációs és emocionális képességeket.
- A felszabadult éneklés vezessen a zene értékeihez és örömeihez.
- Az egyes zenetörténeti korok átlátásával, az ismeretek komplexitásával, az értékes tudás biztosítása, amely sikerélményt nyújt, önbizalmat ad.
- Alakuljon ki igény, váljék szokássá a zene hallgatása.
- Kellően kell motiválni az önművelésre, újabb ismeretek megszerzésére, lehetőségeire.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
IV. Év végi összefoglalás (5–8. évfolyam) – A magyar népzene, – Más népek dalkincse, – Zenetörténeti korok, – a kora középkortól a XX. századig.	– éneklés-, hallás- és ritmuskészség fejlesztése, – zenei írás-olvasás, – rendszerező, összegző képesség, – a figyelem tartósságának növelése, – együttműködési képesség, – a felismerés és alkalmazás képessége.

A IV. egységet záró és a 8. évfolyamot befejező kimeneti követelmények

A tanuló:

- tudja énekelni a magyar és más népek népdalait, műdalait tisztán intonálva, átélt, kifejező előadás-módban egyénileg és csoportosan egyaránt,
- tudjon dallamot idézni egy-egy kórusműből,
- ismerje a hangszereket hangszínük, megszólaltatási módjukról és alakjukról,
- különböztesse meg a zenekarokat,
- tudja az egyes korok történelmi háttérét,
- ismerje a korok jellemzőit, műfajait és képviselőit,
- legyen képes kapcsolatot találni a zene és a társzművészetek között,
- éljen az igényes önművelés folyamatosságának lehetőségeivel: járjon hangversenyekre.

„Legyen a zene mindenkié”

(Kodály Zoltán)

KERETTANTERV JAVASLAT A TÁNC TANÍTÁSÁHOZ TÁNCOLÓ TIM (5. ÉVFOLYAM)

Bevezetés

Az általános iskolában, a művészetek valamely ágát tanítani, a világ értékeire rámutatni felelősségteljes feladat, hiszen nemcsak a tehetséges és érdeklődő gyerekeknek kell kaput nyitni, hanem azoknak is, akik kevésbé fogékonyak (alkat, mentalitás) a tánc művészetének jelentőségére: mozgáskultúra, esztétikum, viselkedés, kapcsolatteremtés.

Tudatosítani kell a diákokban, hogy a tánc, mint „értékhordozó” művészet, egész életünkön át elkísér, hiszen a minőségi életünkhöz hozzátartozik múltunk és jelenünk kiváló alkotásaival való találkozás, nemzeti és egyetemes vonalon egyaránt.

„A világ olyanná alakul, amilyenné az ifjúságot neveljük” – mondta Jókai Mór.

A tudományok tanítása mellett kiemelt szerepet kell kapnia a művészeti nevelésnek, amely segítségével lehet teljesen és eredményesen megvalósítani a tökéletes személyiségfejlesztést, a tiszta és jó erkölcsök kialakítását, az értelem és a mozgáskultúra összhangját.

Táncsal a hozzátartozó gesztusokkal és zenével egyértelműen kifejezhetjük magunkat. Ha nem csupán szemléltető és befogadói vagyunk, hanem gyakorló vagy előadói is, akkor ezen érték segítségével nő a kulturális alkalmazkodóképességünk, nyitottabbak, toleránsabbak s boldogabbak lehetünk.

A 10 éves korosztálynak tanított tánc, mint tantárgy (18 óraban), a kihívás szintjén mozog, mint új élethelyzet, amelybe belekerülve a diákok önmagukat, társaikat és környezetüket eddig nem ismert aspektusból fedezhetik fel. Az első alkalom során felvetődött kérdések és problémák sokasága tartkítja a legfontosabb egységet, az előkészítést:

- Úgy lóg a hosszú kezem, hová tegyem?
- Meg kell fogni a lány kezét vagy derekát?
- Hogyan öleljem át?
- Ha nem a lábamat nézem, el fogok botlani!
- Zavarban vagyok és remeg kezem-lábam, ha találkozok a tekintetünk.
- Hogyan kell úgy észben tartani mindent, ha közben haladok, forgok, mosolygok?

Valójában ugyanezt teszik a gyerekek a mindennapjuk során, de nem szabályok, előírások és meghatározott ritmus szerint. Mivel az új élethelyzet, az idegentől való félelem szindrómája erősen dominál, ezért teszik fel a különböző aggodó kérdéseket, melyek néhány közös próba és megfelelő oldás után feledésbe is merülnek, megoldásuk pedig természetessé válnak. Azonban az idevezető út nem igazán könnyű a kezdő táncosok esetében. Ezért csak és kizárólag a türelemmel vezetett, módszerekben gazdagon felépített, toleranciában bővelkedő táncpróbákkal lehet elérni, hogy a gyerekek ráérezzenek a tánc, a mozgáskultúra szépségére, gyönyörűségére, felszabadító és összetartó erejére.

Azért, hogy az első perctől örömet és önfeledt élményt jelentsen a tánc, fokozatosan, más területek ismereteit és gyakorlatait felhasználva, szinte észrevétlenül kell megmozgatni a gyerekeket.

A legegyszerűbb játékokon keresztül kell megismertetni az egyes magyar népi táncmotívumokat, kiegészítve szomszéd és távolabbi népek mozgáskultúrájával, tánc történetével.

Tanítási órákra vonatkozó javaslat (kipróbált – eredményes):

1. Az órára ráhangoló zenés, játékos, körben haladó – ritmikai, dinamikai – járógyakorlatok.
2. Földrajzilag elhelyezni a tanított táncot.
3. Kivetíteni vagy képről bemutatni az adott terület jellemző ruhaviseletét.
4. Tartalmi előkészítés: melyik népi hagyományból vagy történelmi esemény hatásaként fejlődött és alakult ki a terület jellegzetes tánc kultúrája – lépések, kéztartások, motívumok.
5. Felvételről megtekinteni egy rövid koreográfiát.
6. Alaplépéseket megtanítani – imitálás, (6-8 ütemes etűd összeállítása).
7. Az etűd gyakorlása, zenére történő összefüggő eltáncolása.

Történelmi társastáncok esetében egy korabeli festmény kiállításával lehet indítani: helyszín, alakok, mozdulatok, ruházat, mimika, színek – vonalvezetés – technika = mozgás.

Ha ezen óravezetéssel jutunk el a tánchoz, már szinte mindenki várja, hogy ő is táncolhasson.

Több tánc típus megismerésével és kipróbálásával lehetőség van arra, hogy kiderüljön, melyik tánc áll az egyéniséghez a legközelebb, amit a 18 óra eltelté után tovább tanulhatnak iskolai szakkör vagy valamely tánc csoport keretén belül. Így az első lépések segítségével bevezethetjük a gyerekeket a művészetek, a tánc világába, amelyre életük során mindig nyitottak lesznek.

Célok és feladatok

- Művészképzés helyett, az életkori sajátosságoknak megfelelően bepillantást kell nyújtani a táncművészet szépségének, összetettségének, jelentéstartalmú gazdagságának, az emberi életben betöltött szerepének fontosságára.
- A tánc megszerettetése, oldott légkörű és örömteljes tanulása-tanítása, élményt jelentő elsajátítása.
- Törekedni kell arra, hogy a tánc kultúrája, az európai műveltség teljes értékű részét jelentse a fiatalok számára is.
- Ismerve hazánk kulturális örökségét, nyitottakká váljanak a gyerekek az európai kultúrák értékeire is.
- Harmonikusan esztétikus mozgáskultúra kialakítása, érzékelve a tér, az idő és a mozdulat ritmusát.
- Személyiségformáló hatással, kiegyensúlyozott kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.
- Segíteni az önálló ismeretszerzés lehetőségeit.
- Ismerjék meg a tanult tánc
  - kialakulását, történelmi korszakát, technikai elemeit, stílusjegyeit
  - a tánchoz kapcsolódó zenei és képzőművészeti, irodalmi alkotásokat – ízlésformálás
  - kiemelkedő művészeket, mestereket.
- Fejleszteni kell a gyermekek:
  - testét, izomzatát, tartását (megnevezés, elhelyezkedés),
  - zenei érzékét, hallását, ritmuskészségét,
  - memóriáját,
  - előadói képességét,
- Ösztönözzük folyamatosan
  - a szaknyelv elsajátítására, alkalmazására,
  - művészeti ismeretek bővítésére,
  - szabadidőben egy kiválasztott művészeti csoporthoz való tartozásra,
  - táncos rendezvényeken és bemutatókon való részvételre.
- Legyenek képesek a gyerekek a tanult tánc stílusos, önálló és csoportos bemutatására.

Az értékelés elvei és eszközei

Az ellenőrzés és értékelés legeredményesebb módja a folyamatos megfigyelés:

- a feladathoz való viszonyulás
- az órai aktivitás mértéke,
- a tanulási fegyelmezetttség foka: felkészültség óráról órára,
- önértékelés fejlesztésén keresztül – személyiséget fejlesztve,
- erősítve a tudatot, hogy képesek az elsajátításra: személyre szóló dicsérettel,
- a bizonytalan tudású, bátortalan gyerekeket, az igyekezetükért is pozitívan kell értékelni, dicsérni és kiemelni.

Időkeret: 18 óra (5. osztály)

I. félév: heti 1 óra

Fejezetek	Új ismereteket feldolgozó órák száma	Gyakorlás, készségfejl. óraszám	Összefoglalás, rendszerezés óraszám
I. A tánc szerepe az emberi életben	1		
II. Népszokások, hagyományok játéka. A magyar táncdialektusok.	5	2	2
III. Történelmi társastáncok	4	1	1
IV. A XX. sz. tánc- és mozgásművészete	1		
Év végi összefoglalás			1
Az összes óra 18, ebből:	11	3	4

Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok

I. A tánc szerepe az emberi életben

Célok és feladatok

- Tudatosítsuk a tánc szellemi, fizikai és esztétikai értékeinek lehetőségeit.
- Tudjunk különbséget tenni a játékos, a szórakoztató és a művészi tánc között.
- Gyűjtsük össze az eddig megismert mozgásos játékokat, táncokat.
- Határozzuk meg az emberi élet azon eseményeit, amelyek alkalmával elengedhetetlen a tánc jelenléte.
- Meg kell értetni, hogy az egyéni és csoportos tánc, aminek alapja a mozdulat, érzelmeket fejez ki, szorosabbá teheti kapcsolatunkat társainkkal, környezetünkkel.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
A tánc: – fogalma, – értéke, – szükségessége, – megjelenési alkalmai.	– a már ismert táncok rendszerezése, – egyéni tapasztalatok felidézése (diák – tanár), – a gátlások oldása, a személyiség nyitása.

Követelmények

A tanuló:

- legyen képes ismert gyermektáncok és mozgásmotívumok felelevenítésére,
- ismerje fel az egyszerűbb ritmusképletet,
- tudja a hallott ritmust visszatapsolni, kidobbantani,
- fogadja el az egyenletes lüktetés fontosságát,
- megfelelő módon értékelje a tánc jelentőségét.

II. Népszokások, hagyományok játécai

A magyar táncdialektusok

Célok és feladatok

- Kellemes, nyugodt csoportlégkör kialakítása, nyitott, oldott hangulat megteremtése.
- Ismerjék magyar népünk szokásait, hagyományait.
- Fedezzék fel saját testük lehetőségeit (súly, hajlékonyság).
- Érezzék az izmok egyenkénti és összehangolt mozgását.
- Tapasztalják meg, hogy a tánc nem magányos művészet, hanem lehet páros vagy csoportos tevékenység, amely során az együttlét öröme fokozható.
- Ismerjék meg a magyar táncdialektusokat földrajzi tagozódás és jellemző jegyek alapján.
- Különböztessék meg a magyar táncok egyes rétegeit: régi stílus – új stílus.
- Sajátítsák el a legtöbbet használt néptánc motívumokat.
- Fejlődjék a koncentrációs képesség.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
– Népi hagyományok, szokások mozgásos játécai, táncai. – Táncdialektusok jellemzői. – A leánykarikázó mozgásanyaga, szokásrendszere – Ugrós, páros forgató táncok.	– Ritmusalkotás képességének fejlesztése. – Egyszerű mozgáselemek gyakorlása, összehangolása. – Helyes testtartás kialakítása. – A befogadás fogékonyságának fejlesztése. – Alaplépések utánzása, elsajátítása, bemutatása – A tánc házi forma kialakítása.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje a hagyományok játékeinak jellemző mozgásrendszerét, dallamait, énekeit,
- tudjon idézni 2 magyar játékot dallal és táncal – bemutatás,

- legyen képes az egyszerű mozgáselemek összekapcsolására,
- ismerje a magyar táncdialektusokat,
- mutasson be egy kiválasztott táncot – alaplépésekkel – szabadon,
- végezzen gyűjtőmunkát: szokás, hagyomány megnevezése, lelőhelye, dalai, játéka, táncai/képek – vi-selet.

III. Történelmi társastáncok

Célok és feladatok

- Nyugodt, alkotó hangulat biztosítása.
- Tér–idő–mozdulat viszonylata (térérzék fejlesztő gyakorlatok és játékok végzése).
- Ismerjék a társastáncok keletkezésének idejét, körülményeit.
- Alapvető táncos kifejezésformák elsajátítása.
- Társastáncokhoz kapcsolódó ismeretek, technikák (lépések, kéz- és kartartások) tudatosítása.
- Tanult tánc- és mozgásmotívumok felismerése.
- Koordinált mozgáskultúra kialakítása.
- A szépség iránti érzékenység fejlesztése.
- A csoportos táncok tanulásával a közösségi érzés fokozása (egymásra figyelés képességének fejlesztése).
- Művészeti alkotások befogadására való fogékonyság fejlesztése, fokozása.
- Fedezzék fel a művészetek közös alap gondolatait, kifejező eszközeit, hasonló stílusjegyeit.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
Történelmi társastáncok ismerete – branl, – menüett, – bécsi keringő, – palotás.	– A társastánc fogalma, műfajcsoportjai. – A tanult táncok keletkezése, jellemző stílusjegyei. – A táncok alaplépéseinek elsajátítása, motívumok összeállítása → 6-8 ütemes etűdök. – Nyitás a társzművészetek felé.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje és alkalmazza a táncos szaknyelvet,
- határozza meg a tanult társastáncok keletkezésének idejét, történelmi háttérét, helyszínét, ruhaviseletét,
- legyen képes felismerni és megnevezni a tánc típusát, a meghallgatott zene dallamvilágáról, lüktetéséről, ritmusáról és hangulatáról,
- ismerje fel a táncot a jellemző lépéssorokról és kézmozdulatokról, kéztartásokról,
- tudjon legalább 2 különböző történelmi társastánc etűdöt bemutatni,
- legyen képes motívumokat táncolni a dinamika függvényében: gyorsítás, lassítás, emelkedés, süllyedés, megállítást, újraindítást mozdulatkitartó elemmel gazdagítva.

IV. A XX. század tánc- és mozgásművészete

- Aerobic – vagy Rock and roll

Célok és feladatok

- Felszabadult, önfeledt hangulat megteremtése.
- Megismertetni korunk táncainak jellemző stílusjegyeit.
- Képesek legyenek az egyenletesen lüktető mozgás megtartására.
- Erősíteni a testtudatot és a térbeli tájékozódást.
- Fejlesztzeni az alkotóképesség készségét.
- Törekedni kell arra, hogy a mozdulatok kifejezőek legyenek, szinte „beszéljenek”.
- Tudatosodjék, hogy az esztétikus tánc fontos alapfeltétele a testi-lelki harmónia.
- Képesek legyenek saját és mások munkájának építő jellegű elemzésére.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
A XX. század tánc- és mozgásművészete: (Aerobic) vagy (Rock and roll)	– a korabeli tánc stílusjegyei, jellemzői: lépések, mozdulatok, kötések és kísérő zenéje, – egyszerű elemek kombinációi utánozva,

Tartalom	Fejlesztési feladatok
	– kreatív alkotómunkával, ritmikus lépések és mozdulatok egyéni megtervezése, koreografálása, bemutatása.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje fel a modern tánc jellemzőit: lépések, mozdulatok, térforma, zene,
- tudjon sort és tempót tartani, együttműködni társaival, a tánc esztétikai értékének és élményének fokozása érdekében,
- legyen képes 6-8 ütemes etűdöt összeállítani, elmondani majd bemutatni.

Kimeneti követelmények

A tanuló:

- ismerje a tánc fejlődésének útját, tudja megnevezni és időben elhelyezni,
- tudja megkülönböztetni az egyes táncok lépésmotívumait, idézve bemutatni,
- legyen képes bármely zenére ritmikus mozgássorokat táncolni,
- értékelje a táncművészet gazdagságát, az emberek életében betöltött szerepét,
- legyen igénye a továbbfejlődésre, ismeretei bővítésére: szakkör, tánc csoport, bemutatók, előadások, szakirodalom.

A táncoló TIM-órákon alkalmazott módszerek és eszközök

Módszerek:

- tanári magyarázat, előtáncolás – bemutatás
- tanulói megfigyelés, tapasztalatszerzés, gyakorlás, elemzés, rendszerezés, csoportosítás, összehasonlítás, alkotás.

Eszközök:

- Kép- és fotóanyagok (viseletek).
- Magyarország térképe.
- Videó felvételek (táncos filmek).
- Hangzóanyag – népzenei felvételek.
- Szakirodalom.
- Meghívott előadók: hagyományőrző együttesek, táncosok.
- A Népművészet Ifjú Mesterei.
- Táncművészeti bemutató megtekintése.

KERETTANTERV JAVASLAT A DRÁMA TANÍTÁSÁHOZ DRÁMAJÁTÉK (6. ÉVFOLYAM)

Bevezetés

A drámapedagógia, drámajáték, mint nevelési tevékenységforma, emberi szituációkat, történeteket, egyéniségeket jelenít – és személyesít meg, a már meglévő ismeretek, készségek és képességek alkalmazásával.

A differenciált foglalkozásokat képesség és adottság szerint szükséges megtervezni és vezetni.

A dramatikus tevékenységi formákat az életkori sajátosságoknak megfelelő fejlettségi szintnek kell alárendelni.

Produkciónak helyett az improvizatív helyzetek és karakterek megvalósítására kell törekedni (helyzet- és döntésfelismerés = megértés).

Szükség van az elméleti ismeretekre, azonban középpontba a drámajáték eszköztárának és a színházi nyelvek elemeinek megismerése, megtapasztalása kerüljön, a játéktevékenységen keresztül – alapszinten.

A konvenciók megismerése és gyakorlatai vezessenek a gondolatok és érzelmek élethű kifejezésére.

A drámajáték, mivel dramatikus interaktív tevékenység, segítse az egészséges önértékelést és mások toleráns megítélésének képességét (saját maguk és mások megfigyelése).

„...játszani is engedd szép, komoly fiadat!”

(József Attila)

Célok és feladatok

- Fejleszteni a gyerekek pszichikus tulajdonságait.
- Serkenteni a tananyag felidézésével a reprodukív emlékezetet, az új helyzetekben való újszerű feladatok megoldásával a produktív emlékezetet és képzeletet.
- Ösztönözni a gyerekeket a problémalátó, problémafejtő, kombinatív, rendszerező gondolkodásra és tevékenységre.
- Gyarapítani, a jártasságok, készségek, képességek fejlesztésével az önképző személyiség tudását.
- Fokozni az akaraterőt, a feladatok megoldására ösztönző és kiterjedő motivációval.
- Eredményes megoldásokkal kell bővíteni a pozitív érzelmi megnyilvánulásokat.
- Alakítani és gazdagítani az egyéniségét, jellemét = személyiségformálás.
- Fejleszteni a kreatív, alkotó munkaképességet.
- Törekedni a beszéd-készség (szókincs) fejlesztésére és a kulturált, érthető, kifejező szövegmondás gyakorlatára, megvalósítására.
- Tudatosítani, hogy a játék és a munka együttese nemcsak nehéz feladatot, hanem kellemes szellemi izgalmat és felszabadult – társas együttléti – örömet is jelenthet.
- Kialakítani az igényt az egyéni és csoportos előadás tervezésére (a mű kiválasztása, szereposztás, próbák rendje, díszlet, jelmez stb.) és bemutatására.

Az értékelés elvei:

- Az értékelés alapjaként ne az elsajátított ismeretet, hanem a tevékenységet vegyük figyelembe.
- Életkori sajátosságokat és rátermettséget szem előtt tartva az aktív részvétel és hozzáállás legyen a legfőbb szempont (megfigyelés – helyzetfelismerés – reprodukálás).

Időkeret: 18 óra (6. osztály)

I. félév: heti 1 óra

Fejezetek	Új ismereteket feldolgozó órák száma	Gyakorlás, készségfejl. óraszám	Összefoglalás, rendszerezés óraszám
I. Készségfejlesztő- és közösségformáló gyakorlatok	2	1	
II. Életjátékok – színházi fogalmak, forma-nyelv – drámatechnikák – dramatikus, dramatizált formák	3	2	2
III. Néphagyományok, szokások játéka	2	2	1
IV. A bábjáték	1	1	
Év végi összefoglalás			1
Az összes óra 18, ebből:	8	6	4

Az egyes fejezetekre vonatkozó javaslatok

I. Készségfejlesztő és közösségformáló gyakorlatok

Célok és feladatok

- A tanulók érzékeljék a tér és idő viszonylatát.
- Fejlődjön a megfigyelőképességük.
- Tudjanak helyes légzéssel hangot képezni, szöveget mondani, és mindezekkel együtt kifejezően mozogni.
- Erősödjön a koncentrációs képesség.
- Alakuljon ki a harmonikus csoportmunka, az egyéni és páros gyakorlatok alkalmazásával.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
Készségfejlesztő, közösségformáló gyakorlatok: – légzés- és beszédtechnika, – interakciós játékok, – koncentráció és lazítás, – kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok.	– térérzékelés, térkitöltés, térkihasználás képessége, – érzékelő gyakorlatokhoz a látás, hallás, tapintás képessége, – együttműködés képességének fejlesztése (tolerancia, csoportépítés), – figyelem tartósságának növelése, – kifejezőkészség fejlesztése.

Követelmények

A tanuló:

- legyen képes verbális és nonverbális kommunikációs-, beszédtechnikai- és előadói képességeinek alkalmazására, bemutatására, és önálló fejlesztésére,
- tudjon tájékozódni a térben (terem, színpad),
- beszéde és mozgása alkossa összhangot,
- tudjon mentális egyensúlyt teremteni, különböző karakterű társaival,
- ismerje az önkifejezés gazdag eszköztárát.

II. Életjátékok: Drámatechnikák, színházi formanyelv

Célok és feladatok

- Fejlődjön a dramatikus játékok segítségével a tanuló önismerete, az önbizalma és az együttműködési képessége.
- Ismerje a drámajáték, mint művészeti terület szaknyelvét.
- Tudja irányítani több irányba is a megfigyelőképességét.
- Legyen képes az egyes élethelyzetek felismerésére, tudjon dönteni és cselekedni.
- Törekedjen a jó szándékú, indulatmentes véleménynyilvánításra, kifejezőmódra.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
Életjátékok: – drámai konvenciók megismerése és alkalmazása, dramatikus improvizációk (beszéd – mozgás), – a színházi formanyelv.	– az együttműködés képessége (empátia). – kifejezőképesség (mimika – mozdulat – beszéd) fejlesztése. – fantázia képességének fejlesztése, – szintetikus gondolkodás kialakítása, – dramatikus készségek bővítése, – etikai és szociális normák iránti érzékenység fokozása, – analóg gondolkodásmód fejlesztése.

Követelmények

A tanuló:

- vegyen részt eredményesen a kommunikációs helyzetgyakorlatok drámajátékaiban,
- tudja megnevezni a dramatizált formákat,
- ismerje a szándék, a konfliktus, a feszültség és az oldás folyamatának lehetőségeit,
- minőségi igénnyel ügyeljen a kifejező, egyéni beszédstílusra,
- legyen képes az oldott, nyilvános megszólalásra,
- tudjon élményszerűen, különböző karaktereket, jellemeket megformálni,
- ismerje fel a művészeti, esztétikai és erkölcsi értékeket.

III. Néphagyományok, szokások játéka

Célok és feladatok

- Érdeklődés felkeltése és ráirányítása a magyar nép hagyományaira (megismerés – ápolás – őrzés – továbbadás).
- Megismertetni a szokások idejét (évszak, munkafolyamat) és célját.
- Őrizni a játékos kedvet (játékkultúra).
- Fejlesztetni a koncentráció képességét (beszéd – ritmus – mozgás)
- Tudatosítani a drámajátékos ismeretek, technikák, konvenciók alkalmazásának fontosságát.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
Néphagyományok és szokások játékainak megismerése: – Volly István – Barsi Ernő	– befogadás iránti fogékonyság, – játékoság képességének fejlesztése, – népi kifejezések és kiejtések elsajátítása, – memorizáló képesség erősítése, – monológ és dialóg technika fejlesztése, – fantázia- és beszédképesség, – drámatechnikák alkalmazása.

Követelmények

A tanuló:

- tudja megnevezni a magyar népszokásokat, hagyományokat évszakhoz, munkafolyamathoz, valláshoz kötve,
- legyen képes egy kiválasztott hagyomány élményszerű elmesélésére, eljátszására, hangulatos megjelenítésére,

- tudjon egy képzeletbeli tárggyal játszani,
- biztos módszerekkel alkalmazza a népi elemekkel tarkított improvizatív képességét.
- sajátítsa el a szerepcseré technikáját,
- aktívan vegyen részt az elemző beszélgetésekben,
- végezzen gyűjtőmunkát saját lakóterületén: mondókák, jó kívánságok, énekek, játékok, képek,
- tudjon megnevezni kutatókat, akik a népi hagyományaink gyűjtésével és rendszerezésével töltötték életüket.

IV. A bábjáték

Célok és feladatok

- A világra nyitott, harmonikus közösségi emberré válás.
- A társakkal szemben/mellett gyakorolt helyesen megválasztott magatartásformák alkalmazása a jó és a rossz harcában, az élet és halál kérdésében.
- Rávilágítani a beleélő képesség fontosságára.
- Megmutatni a reális tervezés elsődlegességét és a megvalósítás lehetőségét.
- Kiemelt szerepet kapjon az ötletesség – belső képek – az esztétikai igény fejlesztésével, fokozásával.
- Törekedni kell arra, hogy a bábjáték, az irodalom/beszédképesség – szép kiejtés és a zene mindig egységes egész alkosson.

Tartalom	Fejlesztési feladatok
A bábozás művészete: – bábtípusok, – technikák, – készítés, – mozgatás, – színházi illúziókeltő eszközök.	– együttműködés, empátia, – tiszta intonációs képessége, – dinamikai érzék fejlesztése az egyes karakterek megjelenítésekor (hangsúly, hanglejtés, hang-erő, tempó), – fantázia (képzelet), tervezés és kivitelezés képessége, – manuális készség fejlesztése a báb készítése és mozgatása során.

Követelmények

A tanuló:

- ismerje a bábtechnikákat, szakkifejezéseket,
- használja kreatívan a fantáziáját,
- tudjon bánni a hangjával,
- fejlődjék a bábozás módszereinek alkalmazásával beszédtechnikai – és előadói képessége,
- legyen képes egy jellemző figurának (mesebeli) karakterét, jellemét bemutatni a báb mozgatásával és a hozzá kötött hangszínnel,
- fedezze fel az egyes művészetek hasonlóságát, kölcsönhatását és értékét – művészetszemlélet és ízlésformálás,
- tisztelje az embert, a másságot, a tudást és mások munkáját,
- legyen igénye előadások, bábkiállítások megtekintésére.

Kimeneti követelmények

A tanuló:

- legyen képes érzelmek és magatartásformák felismerésére és reprodukálására,
- ismerje fel mindennapi életében az emberi kapcsolatokat, az erkölcsi konfliktusok, döntések, érzelmi megnyilvánulások súlyát, és találja meg a humánus megoldás módját,
- tolerálja mások nézőpontját, melynek függvényében alkosson véleményt és cselekedjen,
- legyen képes a kreatív, kifejező szövegalkotásra,
- tudja kommunikációs helyzetekben kifejezni magát: szavakkal, megfelelő hangképzéssel és gesztusokkal,
- legyen alkalmas egy irodalmi mű (mese is lehet) kontextusában kapcsolatot és összefüggéseket keresni más művészetek irányában,
- értékelje a művészetek egymást kiegészítő elemeit,
- értékének szerves részévé váljon az önállóság, önbizalom.

A drámajáték órákon használt módszerek és eszközök

Módszerek:

tanári magyarázat, megfigyelés, tapasztalat szerzése, elemzés, rendszerezés, csoportosítás, összehasonlítás, alkotás: tervezés – megjelenítés – komplexitás.

Eszközök:

- a felhasznált irodalmi művek írásos anyaga
- a játék elemei
- videó felvétel
- szakirodalom
- színházi előadások